

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 36/1997 vp

Hallituksen esitys laiksi eläkesäätiölain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä marraskuuta 1997 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 222/1997 vp laiksi eläkesäätiölain muuttamisesta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Pia Jokinen, ylitarkastaja Henrik Lilius ja matemaatikko Vesa Ronkainen, sosiaali- ja terveysministeriö
- osastopäällikkö Antti Arola, Kansaneläkelaitos
- matemaatikko Tarja Härkönen, Eläketurvakeskus
- tutkija Maarika Manner, Kilpailuvirasto
- asiamies Johan Åström, Teollisuuden- ja Työnantajain Keskusliitto TT

- asiamies Jukka Karhu, Palvelutyönantajat ry
- sosiaalisihteri Veikko Simpanen, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- johtaja Markku Vesterinen, Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto
- toiminnanjohtaja Folke Bergström, Eläkesäätiöyhdistys-ESY ry
- toiminnanjohtaja Risto Heiskanen, Vakuutus-kassojen Yhdistys
- hallituksen jäsen Olli Pusa, PT:n eläkesäätiö
- toiminnanjohtaja Harri Lemmetti, Yleisradion eläkesäätiö
- asiamies Teuvo Berg, Eläkesäätiö Polaris-Pensionsstiftelse
- toimitusjohtaja Kari Joutsu, Apteekkien Eläkekassa
- toimitusjohtaja Kari Puustinen Bensiinikauppiattien Eläkekassa.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläkesäätiölakia siten, että työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkesäätiöiden vakavaraisuuden järjestäminen olisi mahdollista saattaa muuttunutta sijoitusympäristöä ja työeläkejärjestelmän muutoksia vastavaksi.

Lakiin lisättäisiin säännökset eläkesäätiöiden vakavaraisuusvaatimuksista säätämällä työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien

eläkesäätiöiden toimintapääomasta. Vastaavasti kuin työeläkevakuutusyhtiöillä ehdotetaan säädettäväksi vakavaraisuuteen liittyvästä valvontamekanismista, joka mahdollistaa entistä aikaisemman puuttumisen eläkesäätiön toimintaan ja siten paremmin turvaa vakuutettujen edut.

Samalla ehdotetaan muutettavaksi säännöksiä eläkesäätiön varojen palauttamisesta työnantajalle eräissä tilanteissa. Nämä säännökset koskisivat sekä työntekijäin eläkelain mukaista toi-

mintaa harjoittavia eläkesäätiöitä että muuta kuin työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavia eläkesäätiöitä. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi säännöksiä varojen siirrosta sekä lakisääteistä että vapaaehtoista toimintaa harjoittavan eläkesäätiön eri osastojen välillä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös vapaaehtoisia lisäeläkkeitä myöntävän eläkesäätiön mahdollisuudesta sisällyttää eläkevastuuseen uusi osa vakuutettujen etuuksiin annettavien tulevien indeksikorotusten jaksottamista varten.

Esitys liittyy laajempaan kokonaisuuteen työeläkelaitosten vakavaraisuusvaatimusten ja sijoitustoiminnan uudistamisesta. Nämä uudistukset ovat tulleet voimaan vuodenvaihteessa 1996/1997 työeläkevakuutusyhtiöiden osalta ja osittain muidenkin eläkelaitosten osalta vakuutus-

yhtiölain, työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain, merimieseläkelain, vakuutuskassalain ja eläkesäätiölain muuttamisesta annetuilla laeilla sekä 1 päivänä toukokuuta 1997 voimaantulleella työeläkevakuutusyhtiöistä annetuilla lailla.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavien eläkesäätiöiden lisävakuutusvastuun kartuttamisen osalta, lakisääteistä sekä muuta kuin lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavien eläkesäätiöiden osastojen välistä varojen siirtoa koskevien uudistusten osalta ja muuta kuin lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavien eläkesäätiöiden indeksikorotusvastuun osalta 31 päivänä joulukuuta 1997 ja muilta osin 1 päivänä tammikuuta 1998.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Esitykseen sisältyvä lakiehdotus on osa laajempaa kokonaisuutta, jolla säädellään työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien yhteisöjen vakavaraisuuden järjestämistä. Valiokunta on aikaisemmin käsitellessään työeläkeyhtiöiden osalta vastaavia säännöksiä todennut, että eläkesäätiöt ja -kassat ovat merkittävä työeläkkeiden järjestämismuoto. Valiokunta on eläkelaitosten vakavaraisuussäännösten uudistamista koskevassa mietinnössään pitänyt tärkeänä, että eläkesäätiöt ja -kassat saatetaan työeläkeyhtiöiden kanssa mahdollisimman samaan asemaan ja luodaan kilpailuneutraali tilanne (StVM 42/1996 vp).

Valiokunta korostaa, että järjestelmän on kokonaisuutena toimittava siten, että vakuutetun edut tulevat turvatuiksi.

Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen toteuttamisen kannalta on keskeisessä asemassa eläke-

säätiön vakavaraisuusrajan laskemisesta annettava asetus. Valiokunta pitää tärkeänä, että asetuksen valmistelussa otetaan huomioon eläkesäätiöiden erityisluonteesta johtuvat vaatimukset. Tämän vuoksi olisi perusteltua, että asetuksessa asetettaisiin vakavaraisuuden vähimmäismääräksi 1 prosentti.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lakiehdotuksen 48 ja 48 d §:ää tulisi tarkistaa siten, että pykälissä viitattaisiin täsmällisesti AB-eläkesäätiön osalta eli sellaisen eläkesäätiön osalta, joka lakisääteisen eläkevakuutustoiminnan harjoittamisen lisäksi myöntää vapaaehtoisia lisäeläkkeitä, säätiön B-osastoon. Pykälän säännösten on tarkoitus koskea vain TEL:n mukaista toimintaa. Lisäksi saadun selvityksen mukaan voitaisiin 48 §:ää tarkistaa myös siten, että sen lausejärjestystä muutettaisiin ilmaisun täsmällisyyden varmistamiseksi.

Valiokunta pitää muutoksia 48 ja 48 d §:ään lakiehdotuksen tarkoituksen kannalta tarpeellisina ja ehdottaa, että täsmällisyyden ja lain yhdenmukaisuuden vuoksi säännöksiä tarkistetaan siten, että AB-eläkesäätiön osalta viitataan säätiön B-osastoon. Lakiteknisistä syistä valiokunta ehdottaa, että 48 §:n lausejärjestystä tarkistetaan.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan olisi tarpeellista muuttaa lakiehdotuksen voimaantulosäännöstä siten, että eläkesäätiöille siirtymätoimenpiteenä 31.12.1997 mahdollistettava ylitteen palauttaminen työnantajalle ja vapaaehtoinen siirto koskien lisävakuutusvastuun kartuttamista sijoitustoiminnan ylijäämällä ja eläkesäätiön kannatusmaksuilla voitaisiin toteuttaa sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä ilman, että lakiehdotuksen velvoittavia säännöksiä tarvitsisi sellaisenaan soveltaa näihin toimenpiteisiin.

Valiokunta pitää muutosta tarkoituksenmukaisena ja ehdottaa, että lakiehdotuksen voimaantulosäännöstä täsmennetään 1 momentin osalta.

Laki eläkesäätiölain muuttamisesta

48 § ja 48 d §. Esityksen 48 §:n 1 momentissa ehdotetaan täsmennettäväksi kannatusmaksuvakuuden määritelmää ja sitä, että se on tarkoitettu erityisesti työnantajan eläkesäätiölle suorittamien kannatusmaksujen varmistamiseen. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläkesäätiön kannatusmaksujen suorittamisen aikataulusta ja siitä, että nämä suoritukset otettaisiin huomioon vakuuden tarvetta vähentävänä tekijänä. Saadun selvityksen mukaan 1 momentissa voitaisiin viitata vain AB-eläkesäätiön B-osastoon, koska AB-säätiössä vain B-osasto harjoittaa TEL:n mukaista toimintaa. Vastaava B-osastoa koskeva täsmennys tulisi tehdä myös 48 d § 1 momenttiin. Lisäksi saadun selvityksen mukaan lakiehdotuksen 48 § 2 momentin lausejärjestystä voitaisiin muuttaa ilmaisun täsmällisyyden varmistamiseksi.

Täsmällisyyden ja yhdenmukaisuuden vuoksi valiokunta ehdottaa, että 48 §:n 1 momenttia ja 48 d §:n 1 momenttia muutetaan AB-eläkesäätiön viittauksen osalta siten, että viittaus koskee vain säätiön B-osastoa. Lisäksi lakiteknisistä syistä valiokunta ehdottaa, että 48 §:n 2 momentin lausejärjestystä muutetaan.

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöksen 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että lain 43, 45, ja 48 a § sekä 48 c §:n 1 momentti ja pykälän lisävakuutusvastuun kartuttamista sijoitus-

toiminnan ylijäämällä koskevat säännökset sekä 120 § tulisivat voimaan 31.12.1997. Saadun selvityksen mukaan 1 momenttia olisi tarpeellista täsmentää siten, että lain 45 §:n säännöstä ylitteen palauttamisesta työnantajalle samoin kuin lain 48 c §:n säännöstä lisävakuutusvastuun kartuttamisesta 48 §:n 2—4 momentissa tarkoitettulla sijoitustoiminnan ylijäämällä ja eläkesäätiön kannatusmaksuilla sovelletaan kuitenkin 31 päivästä joulukuuta 1997 siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö päättää ilman, että lakiehdotuksen velvoittavia säännöksiä tarvitsisi sellaisenaan soveltaa näihin nimenomaisiin toimenpiteisiin. Lisäksi saadun selvityksen mukaan momentin toiseen virkkeeseen olisi lisättävä viittaus lain 116 §:n 1 momenttiin, jotta turvattaisiin se, että pykälässä tarkoitettua ylikatteen siirrosta taasaavassa kirjanpitojärjestelmässä työnantajalle tai osastolta toiselle tulee mainita yhteiseläkesäätiön säännöissä jo 31.12.1997.

Tarkoituksenmukaisuuden vuoksi valiokunta ehdottaa, että 1 momentin kolmas virke korvataan virkkeellä, joka mahdollistaa ylitteen palauttamisen työnantajalle ja vapaaehtoiset siirrot edellä tarkoitettulla tavalla. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että momentin toista virkettä täsmennetään viittauksella lain 116 §:n 1 momenttiin.

Päätösehdotus

Edellä esitettyyn viitaten sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 48 ja 48 d § sekä voimaantulosäännös muutettuina seuraavasti:

48 §

B-eläkesäätiön ja AB-eläkesäätiön B-osaston on työnantajan asettamalla vakuudella tai sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymällä muulla tavalla turvattava kannatusmaksujen suorittaminen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun vakuuden (kannatusmaksuvakuus) on oltava 46 §:ssä tarkoitettuja katekelpoisia varoja ja sitoumuksia. Kannatusmaksuvakuuden vähimmäismäärä on

neljä kahdestoistaosaa eläkesäätiön vuoden vastuumenoista (*poist*). Vuoden vastuumenoilla tarkoitetaan eläkkeistä tilivuonna aiheutuvien suoritusten ja eläkevastuun muutoksen yhteismäärää. Jos eläkesäätiön säännöissä määrätään kannatusmaksuja suoritettavaksi useammin kuin kolmannesvuosittain, kannatusmaksukuuden vähimmäismäärää pienennetään maksuvälin muutosta vastaavasti. *Kannatusmaksukuuden vähimmäismäärä on kuitenkin aina vähintään 500 000 markkaa ja enintään 15 prosenttia eläkesäätiön eläkevastuun määrästä.*

(4 mom. kuten HE)
-----

48 d §

Jos B-eläkesäätiön tai AB-eläkesäätiön *B-osaston* toimintapääoma on pienempi kuin 48 b §:n 1 momentin mukaisen vakavaraisuusra-

jan kaksinkertainen määrä, on eläkesäätiön hallituksen tehtävä suunnitelma eläkesäätiön vakavaraisuuden vahvistamiseksi (*hallituksen suunnitelma*)

(2—3 mom. kuten HE)

Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1998. Lain 43 (*poist.*) ja 48 a §, (*poist.*) 116 §:n 1 momentin 6 kohta sekä 120 § tulevat kuitenkin voimaan 31 päivänä joulukuuta 1997. Lain 45 §:n säännöstä ylitteen palauttamisesta työnantajalle samoin kuin lain 48 c §:n säännöstä lisävakuutusvastuun kartuttamisesta 48 c §:n 2—4 momentissa tarkoitettulla sijoitustoiminnan ylijäämällä ja eläkesäätiön kannatusmaksuilla sovelletaan kuitenkin 31 päivästä joulukuuta 1997 siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö päättää.

(2—5 mom. kuten HE)

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Virpa Puisto /sd
vpj. Maija Perho /kok
jäsen. Anne Huotari /vas
Timo Ihamäki /kok
Paula Kokkonen /kok
Mikko Kuoppa /va-r
Eero Lämsä /kesk

Hannes Manninen /kesk
Pirkko Peltomo /sd
Margareta Pietikäinen /r
Maija Rask /sd
Juha Rehula /kesk
Osmo Soininvaara /vihr
Marjatta Vehkaoja /sd.